

Paragraferna att luta sig mot

Många vårdcentraler brottas med dålig arbetsmiljö. Det är viktigt att komma ihåg att det alltid är arbetsgivaren som har huvudansvaret för arbetsmiljön. Men det betyder inte att läkarna är maktlösa.

– Du som är anställd har också ett ansvar att anmäla brister till arbetsgivaren eller till skyddsombudet på din arbetsplats, säger Distriktsläkarföreningens ordförande Marina Tuutma.

Det finns tydliga regler kring arbetsmiljön och ohälsosam arbetsmiljö i de föreskrifter om Organisatorisk och social arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket har utfärdat. Enligt dessa ska arbetsgivaren *”se till att de arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna inte ger upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Det innebär att resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.”* (AFS 2015:4, §9)

”Att minska arbetsmängd, ändra prioriteringsordning, variera arbetsuppgifterna, ge möjligheter till återhämtning, tillämpa andra arbetssätt, öka bemanning eller tillföra kunskaper är exempel på åtgärder för att förebygga ohälsosam arbetsbelastning”, fastslås i föreskriftens allmänna råd.

Samverkansgruppen viktig aktör

Arbetsgivaren har skyldighet inom ramen för sitt arbetsmiljöarbete att undersöka och åtgärda risker kopplade till arbetsbelastning. Det är här arbetsplatsens Samverkansgrupp också kommer in som en viktig aktör.

Läser man sitt samverkansavtal – det brukar man kunna hitta på sitt landstings interna hemsida – framgår det att samverkansgruppen ska hantera bland annat frågor om arbetsmiljö. Arbetsmiljö handlar inte bara om lokala ergono-

miska brister, trasiga elsladdar, sladdnystan under skrivbord, takplattor som inte ligger på plats. Det psykosociala klimatet på arbetsplatsen är om möjligt än mer viktigt att ha koll på.

I Arbetsmiljöverkets föreskrift om Organisatorisk och social arbetsmiljö slås fast att alla chefer och arbetsledare måste ha kunskaper om *”hur man förebygger och hanterar ohälsosam arbetsbelastning”* och att *”det ska finnas förutsättningar att omsätta dessa kunskaper i praktiken”*. I de allmänna råden skriver Arbetsmiljöverket att utbildning om ohälsosam arbetsbelastning gärna kan ske gemensamt för chefer, arbetsledare och skyddsombud. (AFS 2015:4, §6)

– Det skulle kunna vara så att man i samverkan bestämmer sig för att ta ett gemensamt grepp, precis som det hintas om i föreskriften från Arbetsmiljöverket. Se till att tillsammans hitta förutsättningar för att jobba med den psykosociala arbetsmiljön. Helst *innan* många på arbetsplatsen mår dåligt och inte orkar längre, säger Aina Blom, som är ordförande i SLSOs Saco-råd och har lång erfarenhet som Samverkansrepresentant.

– På den partsgemensamma webbsiten *”Sunt arbetsliv”* kan man hitta material som samverkansgruppen kan jobba kring. Kanske lite kläm- käckt, men ändå något att utgå ifrån.

<https://arbetsmiljoutbildning.suntarbetsliv.se/> Kolla in länken och se om det som finns där kan vara något för din samverkansgrupp att jobba med, tipsar Aina. ■

Text:
Marina Tuutma
Ordförande i DLF

Aina Bloom
Ordf. i SLSOs
Saco-råd

Marina Tuutmas guide:

Så här gör du när arbetsmiljön är dålig – steg för steg:

1. Prata med **chefen**. Beskriv vad du upplever som dåligt eller riskfyllt. Får du inget gehör, så vänd dig till ditt ...
2. ... **skyddsombud**. Skyddsombuden utses av läkarföreningen för att vara läkarnas representanter i arbetsmiljöfrågor. Skyddsombuden har bra koll på olika arbetsmiljöfaktorer och hur brister i arbetsmiljön ska hanteras. Har ni inget skyddsombud, prata ihop er, utse ett och meddela lokal läkarförening.
Skyddsombud kommer få utbildning samt avsatt tid för att arbeta med arbetsmiljöfrågor på din arbetsplats.
3. Skyddsombudet pratar med din chef. När inte heller skyddsombudet får gehör hos din chef får frågan lyftas vidare.
4. Skyddsombudet pratar med **huvudskyddsombudet** som sitter i Läkarföreningens styrelse och begär åtgärder av arbetsgivaren med stöd av arbetsmiljölagen (en så kallad "66a-begäran" efter paragrafen i arbetsmiljölagen). Om arbetsgivaren inte gör som skyddsombudet begär eller inte svarar så kan skyddsombudet gå vidare till **Arbetsmiljöverket** med sin begäran.

Läkare måste skriva fler avvikelserapporter om arbetsmiljö

– Vi läkare prioriterar allt för ofta ned våra egna behov till förmån för verksamheten. Men det gynnar ingen i längden. Att se till att själv må bra, att ta hjälp och stöd, är viktigt. Anmäl arbetsmiljöproblem

till ert lokala skyddsombud, så att situationen kan åtgärdas och också dokumenteras hos arbetsgivaren. Det gör att skyddsombud och förtroendevalda kan agera mera kraftfullt. Det kan kännas tufft att efter ett uttömmande arbetspass också skriva en avvikelserapport, men utan dokumentation har vi ofta svårt att agera, skriver Läkarförbundets ordförande Heidi Stensmyren på Facebook.

Arbetsmiljöverket prioriterar granskning av vårdcentraler

Arbetsmiljöverket kommer i år att genomföra inspektioner av bl.a. vårdcentraler. Inriktningen för inspektionerna är hot och våld, ohälsosam arbetstid och arbetsbelastning, samt kränkande särbehandling.

– Vi genomför omkring 2 000 inspektioner för att se till att arbetsgivarna tar sitt ansvar och systematiskt förebygger skador och ohälsa orsakade av brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, säger Peter Burman, regionchef på Arbetsmiljöverket och ansvarig för inspektionsinsatserna i ett pressmeddelande.

Skåne lockar sjukhusspecialister till primärvården

Genom att erbjuda sjukhusspecialister en kompletterande specialistutbildning i allmänmedicin med full betalning ska bemanningen i primärvården säkras. Projektet syftar också till att skapa en bättre samverkan mellan sjukhus och primärvård, skriver Läkartidningen. Distriktsläkarföreningens ordförande Marina Tuutma ger tummen

upp. Hon skriver på Twitter "Att erbjuda sjukhusspecialister att få gå en kompletterande specialistutbildning i allmänmedicin med full betalning är en av de övergångslösningar som DLF har föreslagit. Än så länge bara Region Skåne som arbetar systematiskt för att få till det."